

Bruxelles, den 27.9.2023
COM(2023) 558 final

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, DET
EUROPÆISKE RÅD, RÅDET, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE
UDVALG OG REGIONSUDVALGET**

Mod et mere modstandsdygtigt, konkurrencedygtigt og bæredygtigt Europa

1. Indledning

Ruslands angrebskrig mod Ukraine har rystet den regelbaserede orden og yderligere fremskyndet radikale ændringer af et geopolitisk og økonomisk miljø under forandring, hvilket kræver en hurtig, koordineret og vedvarende politisk reaktion på alle områder. Den presserende bekæmpelse af klimaændringer har skabt fornyet konkurrence om ressourcer og et teknologisk og industrielt kapløb inden for ren teknologi, samtidig med at covid-19-pandemien allerede havde blotlagt forsyningskædernes skrøbelighed og behovet for større modstandsdygtighed.

EU har handlet hurtigt. I en tid med voksende ustabilitet, strategisk konkurrence og sikkerhedstrusler forpligtede Versailleserklæringen af 11. marts 2022¹ EU til at tage mere ansvar for sin sikkerhed og yderligere afgørende skridt til at opbygge vores europæiske suverænitæt, mindske vores afhængighed og udforme en ny vækst- og investeringsmodel for 2030. I erklæringen blev der fastsat en omfattende, fælles dagsorden for at styrke Europas evne til at bidrage til både regional og global sikkerhed. EU har tilpasset sine politikker og fremskyndet gennemførelsen heraf, samtidig med at det fortsat har forpligtet sig på sine langsigtede prioriteter. Disse omfatter den europæiske grønne pagt som EU's strategi for bæredygtig vækst, en digital omstilling i overensstemmelse med vores værdier samt behovet for at styrke EU's økonomiske og sociale modstandsdygtighed og beredskab over for fremtidige chok.

EU står fortsat side om side med Ukraine, så længe det er nødvendigt. EU har mobiliseret i alt 81 mia. EUR i militær, humanitær og finansiel bistand til Ukraine og har samtidig modtaget dem, der er flygtet på grund af Ruslands angrebskrig. Siden krigens begyndelse har EU vedtaget elleve sanktionspakker rettet mod kritiske sektorer, der finansierer den russiske krigsmaskine, ud over at indefryse omkring 1 800 personers og virksomheders aktiver. EU er fast besluttet på at sikre, at Rusland drages til ansvar for sine forbrydelser, herunder aggressionsforbrydelsen mod en suveræn stat. Med henblik på at støtte Ukraines genopretning og genopbygning bidrager EU i væsentlig grad til at styrke landets modstandsdygtighed.

I lyset af de stigende geopolitiske spændinger og den teknologiske omstilling er Unionen begyndt at anvende en ny tilgang for bedre at beskytte sine økonomiske, sikkerhedsmæssige og strategiske interesser. EU tager i tæt samarbejde med den private sektor og på grundlag af dets forskningsmæssige kapacitet skridt til at mindske risiciene og afhjælpe sårbarheder i EU's økonomi på tværs af en række nøglesektorer ved at fremme sin industris modstandsdygtighed, diversificere og opbygge partnerskaber med tredjelande².

For at omsætte Europas strategiske prioriteter og klare fremtidige udfordringer vil der være behov for betydelige yderligere investeringer. Selv om størstedelen af finansieringen skal komme fra den private sektor, spiller offentlige investeringer en vigtig rolle. EU-budgettet har vist sin værdi, når det drejer sig om at klare disse hidtil usete udfordringer gennem betydelige og hurtige omfordelinger. Mulighederne for en sådan fleksibilitet er imidlertid udtømt. Selv om de fremtidige offentlige og private investeringsbehov er meget større, udgør

¹ [20220311-versailles-declaration-en.pdf \(europa.eu\)](#).

² JOIN(2023) 20 final.

de målrettede tilpasninger, der blev foreslået i juni 2023, det krævede minimum for at sikre, at det ved hjælp af EU-budgettet er muligt at opnå resultater fremover.

18 måneder efter Versailleserklæringen er tiden inde til at gøre status og se på fremtiden. Under hensyntagen til Det Europæiske Råds konklusioner fra marts 2023³ sammenfatter denne meddelelse, hvad der er opnået for at fremme og opbygge en mere modstandsdygtig, konkurrencedygtig og bæredygtig økonomi, beskytte EU-borgerne og garantere deres velfærd. Meddelelsen udgør et bidrag til stats- og regeringschefernes kommende debat i Granada om den fremtidsorienterede tilgang til at styrke EU's åbne strategiske autonomi og om prioriterede politiske mål for EU i de kommende år.

2. En samordnet tilgang til at styrke EU's modstandsdygtighed og bæredygtige konkurrenceevne

EU har i fællesskab reageret på de mange kriser siden Ruslands omfattende invasion af Ukraine på en beslutsom og rettidig måde. EU har mobiliseret sin kollektive styrke og beslutsomhed på en hidtil uset måde og har udvidet grænserne for, hvad det blev anset for at være i stand til. Der er dog stadig store udfordringer.

2.1. Styrkelse af vores forsvarskapacitet og skabelse af varig fred i Europa

Siden topmødet i Versailles har EU taget dristige skridt til at videreudvikle sin forsvarsdimension og styrke Europas forsvarskapacitet. Unionen reagerede således beslutsomt på de presserende forsvarsbehov, der er opstået som følge af Ruslands angrebskrig mod Ukraine. Med det strategiske kompas for sikkerhed og forsvar⁴ har EU taget skridt til at styrke sin kapacitet som garant for sikkerhed og samtidig sikre komplementaritet med NATO. Der er blevet gjort fremskridt på tværs af alle dimensioner af kompasset — handling, sikkerhed, investeringer og partnerskaber. Inden for disse rammer spiller Kommissionen og den højtstående repræsentant en vigtig rolle gennem initiativer, der omfatter materialer, teknologier, infrastruktur og industriel støtte samt de hurtigt voksende udfordringer på områderne land, rummet, havet og cyberspace.

EU er fortsat med at opbygge og udvide centrale sikkerhedspartnerskaber. Navnlig er det strategiske partnerskab mellem EU og NATO blevet væsentligt styrket med undertegnelsen af en tredje fælles erklæring i januar 2023. Nye samarbejdsområder omfatter fremspirende og disruptive teknologier, klima og forsvar samt rummet. EU og NATO har også lanceret en EU-NATO-taskforce om kritisk infrastrukturens modstandsdygtighed, som fremsatte anbefalinger i juni 2023⁵.

Der er ved hjælp af EU-budgettet taget vigtige skridt i forbindelse med ydelse af militær bistand, fælles indkøb af forsvarsmateriel og støtte til ammunitionsproduktion. Omfanget og arten af EU's urokkelige støtte til Ukraine er uden fortilfælde. Den militære støtte, der ydes gennem den europæiske fredsfacilitet og direkte af medlemsstaterne, er nu på omkring 25 mia. EUR. Massive og vedvarende donationer har uundgåeligt skabt kritiske huller i medlemsstaternes forsvarslagre. Med udgangspunkt i analysen af investeringsunderskuddet⁶

³ EUCO 4/23.

⁴ EU-Udenrigstjenesten (2022), Et strategisk kompas for sikkerhed og forsvar.

⁵ NATO-EU Task Force (2023), Final Assessment Report.

⁶ JOIN(2022) 24 final.

på forsvarsområdet fra maj 2022 er der taget lovgivnings- og koordineringsinitiativer for at fremme fælles indkøb af hårdt tiltrængt militært udstyr⁷. Rådet nåede i marts 2023 til enighed om en tresporet tilgang til at fremskynde produktion, fælles indkøb og levering af artilleriammunition og missiler til Ukraine⁸. For at øge den eksisterende produktionskapacitet trådte en ny retsakt, forordningen om støtte til produktion af ammunition (ASAP) med et budget på 500 mio. EUR, i kraft i juli 2023.

EU's forsvarsinitiativer er fortsat afgørende for at styrke forsvarssamarbejdet mellem medlemsstaterne. Den fortsatte gennemførelse af Den Europæiske Forsvarsfond fremmer innovation og samarbejdsbaserede tilgange i EU's forsvarsindustri. Hidtil er der investeret mere end 3 mia. EUR i morgendagens forsvarsteknologier og -systemer. I 2023 vil der via fonden blive ydet yderligere 1,2 mia. EUR til projekter på vigtige forsvarsområder såsom kendskab til situationen i rummet, bekæmpelse af hypersoniske missiler og udvikling af en prototype på en europæisk patruljeringskorvet. Med EU-ordningen for forsvarsinnovation støtter EU også små og mellemstore virksomheder, herunder nystartede virksomheder og andre ikke-traditionelle aktører, i forsvarsindustriens økosystem.

Der skal dog gøres mere for at styrke det europæiske forsvars teknologiske og industrielle grundlag, bl.a. ved hjælp af flere investeringer. I Kommissionens forslag til midtvejsrevision af den flerårige finansielle ramme er der afsat yderligere 1,5 mia. EUR til Den Europæiske Forsvarsfond som en del af platformen for strategiske teknologier for Europa (STEP). Sideløbende hermed vil Kommissionen fremlægge en strategi for den europæiske forsvarsindustri for at forberede den fremtidige ramme for forsvarssamarbejde på grundlag af erfaringerne fra EDIRPA og ASAP og kortlægge den lovgivningsmæssige, programmeringsmæssige og strategiske koordinering og andre løftestænger til at øge vores forsvarsberedskab.

Der vil være behov for en indsats for fortsat at fremme militær mobilitet i hele EU og håndtere cybertrusler og hybride trusler. Den nye handlingsplan for militær mobilitet 2.0⁹ udvider arbejdsområdet på dette afgørende område. Der er afsat 790 mio. EUR til infrastrukturprojekter med dobbelt anvendelse i 2023. Som følge heraf vil vi fuldt ud have anvendt det øremærkede budget på 1,69 mia. EUR fra Connecting Europe-facilitetens¹⁰ finansieringsramme for militær mobilitet. Militær mobilitet i hele EU vil kræve fortsat opmærksomhed fremover. Parallelt hermed har det fælles forslag til en EU-politik for cyberforsvar¹¹ til formål at hjælpe EU og medlemsstaterne med bedre at beskytte sig mod, opdage, afværge og forsvare sig mod cyberangreb. EU har også for nylig revideret sin cyberdiplomatiske værktøjskasse¹². I lyset af EU-sanktionernes afgørende bidrag til at sikre en retfærdig fred bidrager Kommissionen til en ensartet og effektiv gennemførelse i hele Unionen ved hjælp af omfattende vejledning og opsøgende arbejde, informationsudveksling og skræddersyet støtte til retshåndhavende myndigheder og koordinering med tredjelande for at bekæmpe omgælse af lovgivningen.

⁷ Taskforcen for Fælles Indkøb af Forsvarsmateriel og instrumentet til styrkelse af den europæiske forsvarsindustri gennem fælles indkøb (EDIRPA), som med et budget på 300 mio. EUR forventes at blive taget i brug i år.

⁸ I den forbindelse har Det Europæiske Forsvarsagentur oprettet et projekt for samarbejde om indkøb af ammunition.

⁹ JOIN(2022) 48 final.

¹⁰ PE/52/2021/INIT.

¹¹ JOIN(2022) 49 final.

¹² 10289/23.

Desinformation og udenlandsk indblanding er en central del af de hybride trusler mod Unionen, navnlig eftersom europæerne skal til valg i juni 2024. Der vil være behov for tiltag på alle niveauer for hurtigt og konkret at reagere på informationsmanipulation samt for støtte til frie medier og forbedring af de digitale færdigheder. Kommissionen og den højtstående repræsentant har arbejdet sammen med medlemsstaterne om værktøjskassen til imødegåelse af hybride trusler og værktøjskassen til bekæmpelse af udenlandsk informationsmanipulation og indblanding, og arbejder i øjeblikket på de fremtidige EU-hybridberedskabshold¹³.

Der er blevet iværksat vigtige initiativer for rummet, som er afgørende ikke blot for vores samfund og økonomier, men også for vores sikkerhed og forsvar. Den europæiske rumstrategi for sikkerhed og forsvar¹⁴ fra 2023 har til formål at øge modstandsdygtigheden i EU's ruminfrastruktur og rumkapacitet, EU's reaktion på trusler fra rummet og brugen af rummet til sikkerhed og forsvar og samtidig fremme partnerskaber for ansvarlig adfærd i det ydre rum. Den igangværende gennemførelse af EU-programmet for sikker konnektivitet 2023-2027¹⁵ sikrer, at der på lang sigt er uafbrudt adgang til sikre og omkostningseffektive satellitkommunikationstjenester på verdensplan. Desuden bidrager EU's tilgang til rumtrafikstyring¹⁶ til at skabe sikkerhed og modstandsdygtighed i EU's og medlemsstaternes rumaktiver. Inden mandatets udløb vil Kommissionen fremsætte et forslag til EU-rumlovgivning.

Ruslands angrebskrig mod Ukraine understreger også betydningen af EU's udvidelse og viser, at det europæiske projekt giver mange mennesker håb om et liv i fred og frihed. I juni 2022 gav Det Europæiske Råd Ukraine, Moldova og Georgien udsigt til EU-medlemskab. Ukraine, Moldova og Bosnien-Hercegovina har fået status som kandidatland, mens der blev indledt tiltrædelsesforhandlinger med Albanien og Nordmakedonien. EU yder fortsat bistand til alle kandidatlande på deres vej mod fuldt medlemskab og vil vurdere de hidtidige fremskridt i sin kommende årlige udvidelsespakke EU har truffet yderligere foranstaltninger for at lette Ukraines adgang til det indre marked på grundlag af den reviderede prioriterede handlingsplan for øget gennemførelse af det vidtgående og brede frihandelsområde mellem EU og Ukraine, bl.a. ved at medtage Ukraine i EU's område for gratis mobilroaming og i konventionen om en fælles forsendelsesprocedure og ved at skabe vitale fysiske forbindelser til verdensmarkederne gennem solidaritetsbaner. Ukraine er hurtigt blevet integreret i det kontinentale Europas transportnet og landets elnet synkroniseret med det europæiske. Vi er også nødt til at sikre, at Unionen, herunder dens politikker og institutioner, er parat til at byde nye medlemmer velkommen.

¹³ En fælles rapport fra Kommissionen og ekspertisecentret for imødegåelse af hybride trusler indeholder for første gang en omfattende ramme til at øge modstandsdygtigheden over for hybride trusler: Hybrid Threats: A Comprehensive Resilience Ecosystem, EUR 31104 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2023, ISBN 978-92-76-53292-7 (foreligger ikke på dansk). Andre arbejdsområder omfatter foranstaltninger til håndtering af sammenhængen mellem klima og sikkerhed (JOIN(2023) 19 final) og inden for maritim sikkerhed (JOIN(2023) 8 final).

¹⁴ JOIN(2023) 9 final.

¹⁵ PE/65/2022/REV/1.

¹⁶ JOIN(2022) 4 final.

2.2. Styrkelse af Europas energisikkerhed og bekæmpelse af klimakrisen

Siden krigens udbrud har EU gennem en fælles og beslutsom indsats i alvorlig grad svækket Ruslands greb om vores økonomi og energiforsyning¹⁷. I lyset af Ruslands anvendelse af energi som et politisk og økonomisk våben har vi handlet som en union for at mindske vores afhængighed af fossile brændstoffer fra Rusland og styrke vores energisikkerhed, samtidig med at vi er fortsat med at bekæmpe klimakrisen. De nødforanstaltninger, der blev vedtaget i 2022, gjorde det muligt at ride stormen af ved at mindske efterspørgslen og fokusere på prisoverkommelighed og udbud¹⁸. Vi traf også foranstaltninger til at øge modstandsdygtigheden i EU's kritiske infrastruktur og kritiske enheder, herunder vigtige tjenester i energisektoren såsom elproduktion og energilagring. Vi skal fastholde den brede anerkendelse af, at energiomstillingen er afgørende og presserende for vores suverænitet og konkurrenceevne samt for at håndtere klimakrisen.

EU har udnyttet sin kollektive styrke til at styrke forbindelserne med internationale partnere og diversificere energiforsyningen. EU har bygget videre på eksisterende forbindelser og etableret nye forbindelser med pålidelige partnere i hele verden, hvilket har gjort det muligt for EU at øge sin gasimport fra disse partnere betydeligt og samtidig mindske sin afhængighed af fossile brændstoffer fra Rusland. Norge er i dag EU's største gasleverandør, og USA er dets største leverandør af flydende naturgas. Siden 2022 har EU også indgået aftaler med yderligere lande, herunder Egypten, Israel, Japan, Kasakhstan, Namibia, Argentina, Uruguay og Ukraine, og styrket energipartnerskaberne for at tilpasse sig den nye geopolitiske virkelighed. Med EU's nye energiplatform koordinerer EU gasefterspørgslen på de globale markeder for at undgå, at medlemsstaterne overbyder hinanden. Ved at udnytte sin politiske og markeds-mæssige vægt forbedrer EU forsynings-sikkerheden for forbrugerne og sikrer en høj grad af konkurrence på forsyningsområdet. Samtidig, og navnlig gennem Global Gateway, støtter EU lav- og mellemindkomstlande i deres dobbelte omstilling og adgang til energi. EU er også engageret i partnerskaber om retfærdig energiomstilling gennem G7.

Med henblik på at blive klimaneutral senest i 2050 er EU fast besluttet på at mindske sin afhængighed af fossile brændstoffer og kraftigt fremskynde udbredelsen af vedvarende energi. Takket være Kommissionens REPowerEU-plan¹⁹ diversificerede EU allerede en betydelig del af sin energiforsyning væk fra Rusland og reducerede den russiske rørledningsgas fra 50 % af den samlede gasimport i 2021 til indtil videre under 10 % i 2023. Olieimporten fra Rusland er faldet fra 27 % af den samlede olieimport til 6 %, mens kulimporten nu er nul, hvilket er et fald fra 46 % af den samlede kulimport i forhold til 2021. I betragtning af de yderligere investeringer på 210 mia. EUR, der er nødvendige mellem 2022 og 2027 for at gennemføre REPowerEU, hjælper Kommissionen medlemsstaterne med at gøre optimal brug af den eksisterende genopretnings- og resiliensfacilitet²⁰. Den Europæiske Investeringsbank supplerede REPowerEU med yderligere 45 mia. EUR i lån og egenkapitalfinansiering, hvilket giver mulighed for investeringer på 150 mia. EUR frem til 2027. I 2022 indførte

¹⁷ I rapporten om status over energiunionen 2023 vil EU's reaktion på den hidtil usete energikrise og de resterende udfordringer blive uddybet.

¹⁸ Disse omfattede forordningen om reduktion af gasefterspørgslen, forordningen om håndtering af høje energipriser, solidaritetsforordningen, markedskorrektionsmekanismen og forordningen om en ramme for fremskyndelse af udbredelsen af vedvarende energi.

¹⁹ COM(2022) 230 final.

²⁰ På tidspunktet for offentliggørelsen har 21 medlemsstater formelt forelagt REPowerEU-kapitler for Kommissionen, hvoraf 4 er blevet vedtaget.

medlemsstaterne en midlertidig ramme for at fremskynde tilladelsesprocesserne for projekter vedrørende vedvarende energi. Ved det reviderede direktiv om vedvarende energi²¹ indføres der regler, der gør det muligt for medlemsstaterne at fastsætte hurtigere og enklere tilladelsesregler på permanent basis og øge andelen af vedvarende energi i EU's samlede energiforbrug til 42,5 % senest i 2030, hvilket giver industrien retssikkerhed på vej hen imod nettonulemissioner.

EU har truffet koordinerede foranstaltninger for at øge beredskabet hen over vinteren og beskytte forbrugerne mod høje energipriser, men der er stadig risiko for prisstigninger. Takket være den hurtige aftale om forordningen om gaslagring²² opnåede medlemsstaterne et gasfyldningsniveau på over 95 % inden vinteren 2022/2023, hvilket oversteg det aftalte mål på 80 %. Med henblik på næste vinter er de europæiske gaslagre to måneder forud for målet for november allerede mere end 90 % fyldt, og de europæiske forhandlere er begyndt at lagre gas i Ukraine, hvilket styrker vores beredskab yderligere. Fra august 2022 reducerede medlemsstaterne gasefterspørgslen med 17 %, hvilket oversteg kravene i forordningen om reduktion af efterspørgslen. På baggrund af de høje energipriser har Kommissionen truffet foranstaltninger for at sætte medlemsstaterne i stand til at udnytte den fleksibilitet, der er fastsat i statsstøttereglerne, til at støtte den europæiske industri på et målrettet og midlertidigt grundlag samt til inden for rammerne af de foranstaltninger, der er omhandlet i artikel 122 i TEUF, midlertidigt at gribe ind i reguleringen af detailpriserne og omfordele energiselskabernes ekstraordinære fortjenester. Markedskorrektionsmekanismen, der er vedtaget som en nødforanstaltning, har til formål at beskytte virksomheder og forbrugere mod eventuelle forbigående uforholdsmæssigt høje gaspriser. Da prispresset lettede, skiftede fokus til udfasningen af de nationale finanspolitiske foranstaltninger, der blev indført for at beskytte husholdningerne og virksomhederne mod energiprischokket²³. I 2023 og derefter bør alle aktører overvåge energimarkederne og — på grundlag af erfaringerne og de værktøjer og retningslinjer, som EU har indført — fortsat være forberedt på at gøre en fornyet indsats for at sikre energiforsyningen og beskytte de mest sårbare i samfundet, hvis det er nødvendigt. I den forbindelse vil en reduktion af den strukturelle efterspørgsel efter alle energikilder ved hjælp af energieffektivitet fortsat være målet for EU²⁴. Selv om vi nu er langt bedre forberedt på en ny vintersæson, er der stadig ikke plads til at hvile på laurbærrene, navnlig i betragtning af den samlede inflationsrate, der stadig er højere end det tilsigtede mål.

Der bør først og fremmest tages fat på de resterende flaskehalse. Reformen af elmarkedets udformning vil yderligere lette integrationen af vedvarende energi og sikre adgang til prismæssigt overkommelig, vedvarende og ikkefossil elektricitet. Europa-Parlamentet og Rådet bør afslutte de interinstitutionelle forhandlinger så hurtigt som muligt. EU er nødt til at forbedre energisammenkoblingerne på det indre marked og opgradere sine net. Med henblik herpå arbejder Kommissionen på en række foranstaltninger, der skal hjælpe medlemsstaterne med at udvide og opgradere nettene, så de passer til den stigende andel af vedvarende energi i elektricitetsmikset. Medlemsstaterne bør hurtigt gennemføre de forenklede tilladelsesregler for

²¹ PE/48/2018/REV/1.

²² PE/24/2022/INIT.

²³ Meddelelse fra Kommissionen til Rådet – Finanspolitiske retningslinjer for 2024 (COM(2023) 141 final).

²⁴ Jf. den ambitiøse aftale om det omarbejdede direktiv om energieffektivitet og det kommende omarbejdede direktiv om bygnings energimæssige ydeevne.

at fremskynde udrulningen af nettet. Diversificeringen væk fra russisk nukleart brændsel er begyndt at give resultater.

EU fortsætter med at støtte konkurrenceevnen på lang sigt i sin industri for vedvarende energi i det globale kapløb om nettonulemissioner. Inden for rammerne af Fit for 55-pakken blev Innovationsfonden styrket for at støtte innovativ produktion af vedvarende energi sammen med andre lavemissionsteknologier og -processer. Brintbanken er ved at blive færdiggjort, og Kommissionen vil iværksætte den første pilotauktion for europæisk produktion af vedvarende brint i november. Vores indsats for at bekæmpe den globale klimakrise vil nå en ny milepæl med lanceringen af verdens første CO₂-grænsetilpasningsmekanisme.

2.3. Skabelse af et mere robust og bæredygtigt økonomisk grundlag

EU er fortsat med at skabe et mere konkurrencedygtigt, cirkulært og modstandsdygtigt økonomisk grundlag, der er egnet til en retfærdig grøn og digital omstilling, hvor mulighederne for åben handel og investeringer udnyttes, og som fortsat er socialt inkluderende. I den forbindelse er der behov for en yderligere uddybning af det indre marked, som skal fortsætte med at tilpasse sig det skiftende miljø og styrke EU's langsigtede bæredygtige konkurrenceevne og produktivitet, samtidig med at der værnes om samhørigheden og de lige konkurrencevilkår. I meddelelsen "30 år med det indre marked"²⁵ har Kommissionen fornyet sit tilsagn om at fuldføre det indre marked i samarbejde med alle forvaltningsniveauer og alle interessenter med særlig fokus på at håndhæve de eksisterende regler for det indre marked og fjerne hindringer på medlemsstatsniveau, der kan hæmme investeringer, navnlig i tjenesteydelser. Med henblik herpå er den tidligere italienske regeringschef, Enrico Letta, i samarbejde med rådsformandskaberne og Kommissionen i færd med at udarbejde en rapport på højt plan om det indre markeds fremtid, som skal forelægges for Det Europæiske Råd i marts 2024. Samtidig bidrager programmet for det indre marked og industrialalliancer²⁶ til at opbygge stærkere og mere forskelligartede forbindelser mellem relevante aktører i værdikæder i og uden for EU. I tilfælde af fremtidige nødsituationer vil nødinstrumentet for det indre marked²⁷ bidrage til at bevare den frie bevægelighed for varer, tjenesteydelser og personer og tilgængeligheden af vigtige varer og tjenesteydelser til gavn for borgere og virksomheder i hele EU.

Som opfølgning på den langsigtede strategi for konkurrenceevnen²⁸ træffer Kommissionen yderligere foranstaltninger for at styrke drivkræfterne bag EU's konkurrenceevne. De skal bygge på succeshistorier såsom Horisont Europa for at fremme innovationen i Europa. Kommissionen vil årligt aflægge rapport om udviklingen i de centrale resultatindikatorer, der er fastsat i denne strategi, såsom at 3 % af BNP skal investeres i forskning og udvikling, og har anmodet den tidligere italienske statschef og ECB's formand Mario Draghi om at udarbejde en rapport om fremtiden for den europæiske konkurrenceevne. I de kommende måneder vil Kommissionen fremsætte yderligere forslag med henblik på at rationalisere og reducere rapporteringskravene for virksomheder og forvaltninger inden for grønne, digitale og økonomiske tematiske områder med det endelige mål at reducere disse rapporteringsbyrder med 25 % uden at underminere de relaterede politiske mål. Den nyligt

²⁵ COM(2023) 162 final.

²⁶ https://single-market-economy.ec.europa.eu/industry/strategy/industrial-alliances_en.

²⁷ COM/2022/459 final.

²⁸ COM/2023/168 final.

vedtagne hjælpepakke for SMV'er med fokus på at forbedre erhvervsklimaet med hensyn til betalinger, overholdelse af skattereglerne og den lovgivningsmæssige byrde vil gøre det lettere for SMV'er at etablere og udvide deres virksomhed. Sideløbende med hjælpepakken for SMV'er vedtog Kommissionen også et forslag om "Business in Europe: Framework for Income Taxation" for at forenkle skattereglerne og mindske omkostningerne til overholdelse af skattereglerne for koncerner i EU. Kommissionen har også foreslået vidtrækkende reformer af EU's toldunion for at bekæmpe illoyal konkurrence og sikre overholdelsen af høje sundheds-, sikkerheds- og miljøstandarder.

Krigen har forværret de allerede eksisterende risici for vores økonomiske sikkerhed. Den europæiske økonomiske sikkerhedsstrategi²⁹ har til formål at minimere risiciene for forsyningskædernes modstandsdygtighed og for kritisk infrastruktur samt risiciene for teknologisikkerheden eller teknologilækage og for anvendelse af økonomisk afhængighed som våben i forbindelse med øgede geopolitiske spændinger og hurtige teknologiske forandringer. Strategien fokuserer på at mindske risiciene, samtidig med at det sikres, at EU fortsat høster fordelene ved økonomisk åbenhed i samarbejde med partnere rundt om i verden.

EU fortsætter med at føre en ambitiøs og robust handelspolitik, samtidig med at det tilpasser sig til øget geopolitisk ustabilitet og fragmentering og til klimakrisen. EU søger stabilitet i den internationale handel ved at støtte det regelbaserede system og lede bestræbelserne på at reformere WTO. EU opbygger modstandsdygtighed og skaber nye muligheder ved at udvikle sit netværk af handelsaftaler³⁰ og ved at uddybe partnerskaber gennem fleksible former for samarbejde med tredjelande såsom handels- og teknologirådene med Indien og USA, samt ved at udvikle Gruppen for Kritiske Råstoffer. Unionen har indført og udvikler fortsat de værktøjer, der er nødvendige for bedre at kunne håndtere geopolitiske risici og fragmentering og for bedre at indkredse, vurdere og afbøde potentielle risici for sikkerheden eller den offentlige orden, samtidig med at EU sikres åbenhed over for udenlandske investeringer. Disse omfatter instrumentet til bekæmpelse af tvang³¹, forordningen om kontrol med udførsel af produkter med dobbelt anvendelse³² og forordningen om udenlandske direkte investeringer³³, som nu skal revideres, og det kommende initiativ om udgående investeringer.

For at bevare og fremme EU's unikke sociale model i forbindelse med den dobbelte omstilling og den disruptive geopolitik er Kommissionen fortsat med at gennemføre handlingsplanen for den europæiske søjle for sociale rettigheder. For at opfylde 2030-målene for beskæftigelse, færdigheder og fattigdom og opretholde EU's konkurrenceevne er der behov for en yderligere indsats for at løse det stadig mere presserende problem med mangel på arbejdskraft og færdigheder, samtidig med at det sikres, at den dobbelte omstilling er retfærdig og ikke lader nogen i stikken. Med udgangspunkt i den europæiske dagsorden for færdigheder fremmer industriplanen for den grønne pagt og forslaget til forordning om nettonulindustri en tilgang, hvor færdigheder gives førsteprioritet. Der er iværksat nye tiltag for at fremme omskoling og opkvalificering såsom nye færdighedspartnerskaber for vedvarende energi på land, varmepumper og energiintensive industrier. Det europæiske år for

²⁹ JOIN(2023) 20 final.

³⁰ Herunder afslutning af forhandlingerne med Chile, New Zealand og Kenya og fremme af forhandlingerne med Australien, Mexico og Mercosur samt Indien og Indonesien.

³¹ COM/2021/775 final.

³² PE/54/2020/REV/2.

³³ PE/72/2018/REV/1.

færdigheder³⁴ sætter yderligere skub i disse bestræbelser. Kommissionen vil i de kommende uger fremlægge en demografisk værktøjskasse for at vurdere, hvordan EU kan bevare sin konkurrencefordel. Det er også nødvendigt at gøre Europa til et mere attraktivt sted for talenter fra tredjelande: Dette kræver både proaktive skridt til at hjælpe med at matche arbejdsgivere og arbejdstagere og en tilgang med partnerskab med centrale lande som fastsat i den nye pagt om migration og asyl. For at tackle de udfordringer på arbejdsmarkedet, der skyldes mangel på arbejdskraft og færdigheder eller virkningen af kunstig intelligens, planlægger Kommissionen og det belgiske formandskab at indkalde til et nyt topmøde mellem arbejdsmarkedets parter i Val Duchesse i første halvdel af 2024.

EU har handlet beslutsomt for at imødegå økonomiske risici og strategisk afhængighed ved at tage skridt til at mindske risikoen på centrale områder, herunder:

a) Kritiske råstoffer

Kritiske råstoffer er uundværlige i en lang række strategiske sektorer, herunder nettonulindustrien, den digitale industri, sundhedssektoren, luft- og rumfartsindustrien og forsvarsindustrien. Med den foreslåede retsakt og meddelelse om kritiske råstoffer³⁵ vil EU råde over et omfattende sæt foranstaltninger til at forbedre sin adgang til en sikker, diversificeret, økonomisk overkommelig og bæredygtig forsyning af kritiske råstoffer. På dette område vil de offentlige myndigheder arbejde tæt sammen med industrien, f.eks. gennem et omfattende færdighedspartnerskab om kritiske råstoffer og ved at forbedre genvindings- og genanvendelseskapaciteten for at begrænse afhængigheden af import. STEP-plattformen vil også bidrage til at finansiere de kritiske råstoffer, der er nødvendige for udvikling og fremstilling af kritiske teknologier i Unionen. Derudover styrker EU sit globale engagement med pålidelige partnere og søger gensidigt fordelagtige partnerskaber med ressourcerige lande og udviklingsøkonomier, herunder ved at oprette en gruppe for kritiske råstoffer for at styrke de globale forsyningskæder.

b) Halvledere

Ambitiøse og hurtige tiltag vedrørende halvledere vil også bidrage til at bevare EU's teknologiske førerposition og videreudvikle den indenlandske produktionskapacitet. Med EU's mikrochipforordning³⁶ vil strategiske investeringer på EU-plan og nationalt plan øge forsknings-, udviklings- og produktionskapaciteten, hvad angår halvledere, i hele Europa og stimulere langsigtede private investeringer. Kommissionen har allerede godkendt statsstøtte på næsten 3,2 mia. EUR til to projekter i Italien og Frankrig, hvilket har mobiliseret investeringer på over 8 mia. EUR. Det vigtige projekt af fælleseuropæisk interesse inden for mikroelektronik og kommunikationsteknologi, som Kommissionen godkendte i juni 2023, tilvejebringer 8,1 mia. EUR i offentlig støtte fra medlemsstaterne, hvilket forventes at mobilisere yderligere 13,7 mia. EUR i private investeringer. Siden Kommissionens forslag til mikrochipforordningen i februar 2022 har flere virksomheder bebudet investeringer i halvlederrelaterede produktionsanlæg til et samlet beløb på ca. 100 mia. EUR. Det vil bidrage til at sikre Europas digitale suverænitæt og genskabe balancen i de globale forsyningskæder. EU samarbejder med ligesindede lande inden for halvledere.

³⁴ COM/2022/526 final.

³⁵ COM(2023) 160 final og COM(2023) 165 final.

³⁶ COM(2022) 46 final.

c) Nettonulsteknologi

For at opskalere produktionen af rene teknologier i EU har Kommissionen fremsat forslag til en forordning om nettonulindustri³⁷ i kølvandet på industriplanen for den grønne pakt³⁸. Formålet er at skabe bedre betingelser for hurtigere etablering af industriprojekter inden for nettonulsteknologi i Europa og tiltrække investeringer. Forordningen skal øge Unionens strategiske kapacitet til produktion af nettonulsteknologi, som frem til 2030 skal dække mindst 40 % af behovene. Den dækker spørgsmål som tilladelser, auktionsudformning og offentlige indkøb, innovation og færdigheder og omhandler navnlig teknologier, der vil yde et væsentligt bidrag til dekarboniseringen. Som supplement til solenergi-strategien fra 2022 vil den bebudede europæiske vindkraftpakke ledsage og foregribe gennemførelsen af forordningen om nettonulindustri ved at støtte virksomheder i sektoren, herunder gennem fremskyndelse af tilladelser, forbedringer af auktionssystemerne i hele EU, færdigheder, adgang til finansiering og stabile forsyningskæder. Mere generelt har Kommissionen fremlagt en række initiativer til fremme af ressourceeffektivitet og den cirkulære økonomi i centrale værdikæder, herunder batterier og køretøjer. Kommissionen overvåger nøje eksisterende og mulige fremtidige virkninger af andre landes støtteprogrammer på de europæiske markeder og konkurrenceevnen. Den handler hurtigt for at imødegå eventuelle former for forskelsbehandling. Efter opfordring fra Det Europæiske Råd vil Kommissionen i de kommende uger aflægge rapport om virkningerne af den amerikanske lov om reduktion af inflationen på investeringer i Europa og effektiviteten af de foranstaltninger, der er truffet som reaktion herpå.

d) Sundhedssektoren

På grundlag af erfaringerne fra pandemien øger EU forsyningsikkerheden for lægemidler og sikrer, at de er tilgængelige for patienter, uanset hvor i EU de bor. Den nyligt foreslåede reform af EU's lægemiddellovgivning³⁹ har til formål at støtte adgangen til og tilgængeligheden af lægemidler og styrke Europas innovationskapacitet samt en bæredygtig europæisk produktion af lægemidler til overkommelige priser. EU yder finansiel støtte til forskning og udvikling i sundheds- og lægemiddelsektoren samt medicinske modforanstaltninger, navnlig inden for rammerne af Horisont Europa, men også via fondene under samhørighedspolitikken, genopretnings- og resiliensfaciliteten og EU4Health. Kommissionens Myndighed for Kriseberedskab og -indsats på Sundhedsområdet (HERA) har truffet specifikke foranstaltninger til at støtte udviklingen og tilgængeligheden af de medicinske modforanstaltninger, der er nødvendige i forbindelse med pandemier og andre nye sundhedskriser, med næsten 2 mia. EUR. EU har også øget samarbejdet med partnere rundt om i verden for at fremme pandemiforebyggelse og -beredskab og støtte sundhedssystemernes modstandsdygtighed på globalt plan.

Via STEP-plattformen vil der sammen med EU's bioteknologi- og bioproduktionsinitiativ, der er planlagt til 2024, blive ydet yderligere støtte til bioteknologiproduktion, til sundhedssektoren og økonomien generelt. Endelig vil Kommissionen i oktober 2023 fremlægge yderligere initiativer for at bidrage til at sikre tilgængeligheden af lægemidler til enhver tid og forebygge kritiske mangler.

³⁷ COM(2023) 161 final.

³⁸ COM(2023) 62 final.

³⁹ COM(2023) 190 final.

e) *Den digitale omstilling*

EU har taget betydelige skridt i retning af at opbygge en digital økonomi, der fremmer rettigheder og principper for en menneskecentreret digital tidsalder og den digitale dimension af det indre marked. Med politikprogrammet for det digitale årti 2030⁴⁰ har Europa en solid ramme for sin digitale omstilling. Europa har taget afgørende skridt til at styrke sine normative rammer. Med den hurtige vedtagelse af dataforordningen⁴¹, forordningen om digitale markeder⁴² og forordningen om digitale tjenester⁴³ har Kommissionen fastsat standarderne for et sikrere og mere åbent digitalt rum for brugerne og lige vilkår for virksomheder, der opererer på det indre marked. Når retsakt om kunstig intelligens (AI-forordningen)⁴⁴ er vedtaget, vil den være verdens første omfattende retlige ramme for kunstig intelligens med henblik på at tilvejebringe innovationsvenlige, risikobaserede værn og et forvaltningssystem til fremme af pålidelig kunstig intelligens. EU er fast besluttet på at fortsætte og intensivere sit aktive engagement i forskellige internationale fora, navnlig G7-landenes Hiroshimaproces, og bilateralt at fremme udviklingen og udbredelsen af pålidelig kunstig intelligens på globalt plan.

For at styrke sit digitale lederskab er EU nødt til at øge sine investeringer i centrale digitale teknologier. Kommissionen skønner, at der er behov for betydelige offentlige og private investeringer for at nå målene på dette område. Der er navnlig behov for investeringer i kunstig intelligens, kvanteteknologi, cloudtjenester og 5G og for at fremme EU's lederskab i udviklingen af standarder for 6G og derefter. I henhold til den koordinerede plan for kunstig intelligens er målet f.eks. gradvist at øge de offentlige og private investeringer i kunstig intelligens til i alt 20 mia. EUR om året frem til 2030 (en stigning fra ca. 12,7-16 mia. EUR i 2020)⁴⁵. Desuden vil investeringsunderskuddet i gigabit- og 5G-konnektivitet kræve mindst 174 mia. EUR i kumulativ privat og offentlig finansiering frem til 2030⁴⁶. Som fremhævet i Kommissionens første rapport om status over det digitale årti skal EU videreudvikle mere suveræne digitale teknologier og fremme udviklingen og opskaleringen af innovative økosystemer for nystartede virksomheder på centrale områder⁴⁷. EU anlægger også en mere strategisk tilgang til den geopolitiske teknologi gennem sit digitale diplomati og sine partnerskaber med ligesindede partnere, navnlig gennem sine digitale partnerskaber og handels- og teknologirådene⁴⁸. Digitale handelsregler, herunder vedrørende datastrømme, vil fremme økonomisk vækst ved at skabe balance mellem åbenhed og beskyttelse af vores værdier og regulering og med henblik på at udforme globale regler at gøre EU's tilgang gældende internationalt.

⁴⁰ PE/50/2022/REV/1.

⁴¹ COM(2022) 68 final.

⁴² PE/17/2022/REV/1.

⁴³ PE/30/2022/REV/1.

⁴⁴ COM(2021) 206 final.

⁴⁵ Tatjana Evas, Maikki Sipinen, Martin Ulbrich, Alessandro Dalla Benetta, Maciej Sobolewski and Daniel Nepelski, AI Watch: "Estimating AI investments in the European Union" (foreligger ikke på dansk), Den Europæiske Unions Publikationskontor, Luxembourg, 2022.

⁴⁶ Europa-Kommissionen (2023), Investment and funding needs for the Digital Decade connectivity targets (foreligger ikke på dansk).

⁴⁷ COM(2023) 570.

⁴⁸ Blandt de første resultater af handels- og teknologirådet mellem EU og USA er den fælles køreplan for pålidelig kunstig intelligens og risikostyring.

f) *Fødevarer*

EU har truffet yderligere foranstaltninger for at sikre fødevarer sikkerhed, bæredygtighed og modstandsdygtighed globalt på både kort og mellemlang sigt. Ud over det øgede pres på bedrifternes produktivitet og fiskeriet som følge af miljøforringelser og klimaændringer har krigens konsekvenser øget omkostningerne til fødevarerproduktion og destabiliseret landbrugsmarkedene. Som reaktion herpå fremlagde Kommissionen en pakke⁴⁹ med finansiell støtte og kriseforanstaltninger til støtte for EU's landbrugere og forbedring af modstandsdygtigheden i EU's fødevarer systemer, herunder aktivering af den europæiske kriseberegnings- og indsatsmekanisme for fødevarer sikkerhed⁵⁰. Naturlige og naturbaserede løsninger vil være afgørende for bekæmpelsen af klimaændringer og landbrugssektorens langsigtede bæredygtighed og modstandsdygtighed. Jord til bord-strategien og de forskellige initiativer i den forbindelse har til formål at fremskynde omstillingen til et bæredygtigt fødevarer system, hvilket er en forudsætning for at sikre den fremtidige fødevarer sikkerhed og modstandsdygtighed. F.eks. vil den foreslåede forordning om planter fremstillet ved hjælp af visse nye genomteknikker⁵¹ bidrage til tilgængeligheden af plantesorter, der er tilpasset skiftende klimaforhold og kan give stabile udbytter, mens det foreslåede direktiv om jordbundsovervågning vil tilskynde landbrugerne til at forbedre kvaliteten af jordbunden og de fødevarer, der produceres på den. Kommissionen vil også indlede en strategisk dialog om fremtiden for EU's landbrug.

Kommissionen har gjort alt for at lette Ukraines landbrugseksport og dermed bidrage til den globale fødevarer sikkerhed. Mellem maj 2022 og august 2023 har solidaritetsbanerne mellem EU og Ukraine hjulpet Ukraine med at eksportere over 53 millioner ton landbrugsprodukter og næsten 42 millioner ton ikkelandbrugsprodukter, samtidig med at landet har gjort det muligt at importere varer, som landet har brug for. Efter Ruslands ensidige tilbagetrækning fra Sortehavsinitiativet vedrørende korn er solidaritetsbanerne fortsat den vigtigste livline for Ukraines landbrugseksport. Desuden investerer EU gennem sin Team Europe-indsats over for global fødevarer sikkerhed i solidaritet, bæredygtig produktion og handel, samtidig med at det arbejder sammen i multilaterale fora⁵².

g) *Kritisk teknologi*

Som led i den europæiske økonomiske sikkerhedsstrategi er der ved at blive opstillet en liste over teknologier med potentielt dobbelt anvendelse, som er afgørende for den økonomiske sikkerhed. De risici, der er forbundet med sikkerheden og en potentiel data-lækage vedrørende disse teknologier, vil blive vurderet med henblik på at udforme passende afbødende foranstaltninger. På grundlag af initiativer som STEP-initiativet udgør listen og de fælles risikovurderinger de næste faser i den nye tilgang til EU's økonomiske sikkerhed med henblik på at fremme vores konkurrenceevne, beskytte mod økonomiske sikkerhedsrisici og samarbejde med lande, der deler vores bekymringer og interesser. Desuden har Kommissionen oprettet et EU-Observationscenter for Kritiske Teknologier, der skal sørge for regelmæssig overvågning og analyse af kritiske teknologier med dobbelt anvendelse, deres

⁴⁹ COM(2022) 133 final.

⁵⁰ COM(2021) 689 final.

⁵¹ COM(2023) 411 final.

⁵² Team Europe bruger 18 mia. EUR på fødevarer sikkerhed frem til 2024.

potentielle anvendelser, værdikæder og eksisterende huller og afhængighedsforhold for forsvars- og rumindustrien og tilknyttede civile industrier.

2.4. Fremme af offentlige og private investeringer

EU fremmer investeringer på centrale områder for at afhjælpe markedssvigt, mobilisere private investeringer og sætte skub i innovationen, efterhånden som det globale kapløb om nettonulemissioner tager til. Genopretnings- og resiliensfaciliteten satte et hårdt tiltrængt skub i genopretningen og er med til at bane vejen for bæredygtig vækst i EU ved at skabe incitament til ambitiøse reformer og investeringer. Ud over den ikketilbagebetalingspligtige finansielle støtte på 338 mia. EUR, der ydes via instrumentet, har medlemsstaterne anmodet om over 292 mia. EUR i lån senest den 31. august 2023⁵³. Via programmerne under samhørighedspolitikken ydes der bidrag til strategiske prioriteter, f.eks. 92 mia. EUR, der går til målene for den grønne omstilling. Via Horisont Europa vil der blive afsat 20,2 mia. EUR til forskning og udvikling af ren teknologi, 11,5 mia. EUR til bioteknologi og lægemidler og 19,3 mia. EUR til digitale teknologier. InvestEU bidrager desuden til at mobilisere private investeringer til EU's vigtigste politiske prioriteter såsom den grønne og den digitale omstilling, innovation og sociale investeringer og færdigheder samt støtte til SMV'er. På grund af den store deltagelse i InvestEU⁵⁴ og det forhold, at efterspørgslen overstiger udbuddet, er der behov for en budgetforhøjelse for fortsat at yde støtte i de kommende år som foreslået inden for rammerne af STEP-initiativet. De midlertidige krise- og omstillingsrammebestemmelser for statsstøtte gør det muligt for medlemsstaterne at støtte økonomien ved at tillade den vigtige støtte og de vigtige investeringer, der er nødvendige for at modstå krisen og komme på fode igen, bevæge sig væk fra fossile brændstoffer og udvikle en nulemissionsøkonomi. Frem til den 20. september 2023 har Kommissionen godkendt støtte på ca. 743 mia. EUR i henhold til de midlertidige kriserammebestemmelser og de midlertidige krise- og omstillingsrammebestemmelser. Disse bestræbelser fra EU's side suppleres af den investeringsstøtte, der ydes til EU's partnere gennem Global Gateway-initiativet, samt af samarbejdet med G7-partnerne inden for rammerne af partnerskabet for global infrastruktur og investeringer.

EU's langsigtede budget for 2021-2027 har vist sig at være et fleksibelt instrument i tider med flere kriser. Ud over den eksisterende budgetmæssige fleksibilitet har det været nødvendigt at gøre omfattende brug af omfordelinger og omprogrammering for at imødegå uforudsete udfordringer. De hurtige ændringer af forordningerne om samhørighedspolitikken (CARE, FAST-CARE og SAFE) har gjort det muligt for medlemsstaterne at mobilisere investeringer i boliger, sundhedspleje, oversættelsestjenester eller uddannelse for personer, der er blevet fordrevet som følge af Ruslands angrebskrig, og at håndtere dens konsekvenser for sårbare personer og virksomheder i EU. Blandt de øvrige eksempler på, at omfordelinger er blevet anvendt til at reagere på nye udfordringer, er REPowerEU, programmet for sikker konnektivitet og mikrochipforordningen.

Eftersom den omfattende og hurtige indsats, der er skitseret ovenfor, har bragt os til grænsen for, hvad der kan opnås med den nuværende FFR, har Kommissionen foreslået

⁵³ Indtil videre har 20 medlemsstater indsendt betalingsanmodninger svarende til i alt 188,22 mia. EUR.

⁵⁴ Implementeringen er godt på vej, idet der allerede er indgået kontrakter om 87 % eller 22,75 mia. EUR af den oprindelige garanti med gennemførelsespartnere, hvilket har gjort det muligt indtil videre at mobilisere over 320 mia. EUR i yderligere investeringer.

en målrettet midtvejsrevision, der er begrænset til det nødvendige minimum for EU's umiddelbare politiske og investeringsmæssige prioriteter. Blandt de vigtigste områder, der skal styrkes i forbindelse med revisionen, er langsigtet støtte til Ukraine, migration og styrkelse af partnerskaber samt fremme af EU's konkurrenceevne på lang sigt⁵⁵. Kommissionen fremsatte forslag til STEP-initiativet⁵⁶, som vil styrke eksisterende EU-instrumenter (såsom InvestEU, Innovationsfonden, Det Europæiske Innovationsråd og Den Europæiske Forsvarsfond) og mobilisere andre (såsom Samhørighedsfonden) med henblik på at finansiere investeringer i deep tech-teknologier og digitale teknologier, rene teknologier og bioteknologier i EU samt i mennesker, der kan udvikle og udbrede disse teknologier. Dette initiativ udgør et første skridt i retning af at imødekomme det øgede behov for EU's offentlige investeringer i sådanne kritiske teknologier for at mobilisere langt større private investeringer. Den øgede hyppighed af ekstreme vejrforhold såsom de brande, den tørke og de oversvømmelser, der ramte Europa i løbet af sommeren, understreger også behovet for at styrke EU's forebyggelses-, beredskabs-, indsats- og solidaritetsværktøjer, navnlig Den Europæiske Unions Solidaritetsfond.

En hurtig aftale om reformen af rammen for økonomisk styring er en presserende prioritet på det nuværende for EU's økonomi kritiske tidspunkt, der er præget af højere rentesatser, øgede klimarelaterede finanspolitiske risici, Ruslands igangværende krig mod Ukraine og geopolitisk ustabilitet. Det er derfor afgørende, at gældskvoterne bringes ind på en holdbar nedadgående kurs gennem gennemførlige og troværdige strukturelle finanspolitiske planer, der kombinerer gradvis konsolidering og væksthæmmende reformer og investeringer. Faktisk vil den grønne og den digitale omstilling kræve en betydelig og vedvarende stigning i investeringerne. Selv om den private sektor vil påtage sig den største andel, spiller offentlige investeringer en afgørende rolle for at mindske risiciene for innovative projekter og afhjælpe markedssvigt. Kommissionens forslag til en reform af EU's ramme for økonomisk styring har til formål at styrke holdbarheden af den offentlige gæld og samtidig fremme bæredygtig og inklusiv vækst i alle medlemsstater i overensstemmelse med fælles prioriteter. Da den generelle undtagelsesklausul udløber ved årets udgang, er det afgørende hurtigt at nå til enighed om den foreslåede reform for at kunne reagere hensigtsmæssigt på de kommende udfordringer og skabe klarhed og forudsigelighed for finanspolitikken fremover.

Eftersom størstedelen af finansieringen af EU's nøgleprioriteter skal komme fra den private sektor, er det afgørende at skabe et investeringsvenligt erhvervsklima. De lovgivningsmæssige rammer i EU skal også bidrage til effektivt at øge og kanalisere privat finansiering over i økonomiske aktiviteter, der bidrager til dekarbonisering, digitalisering og øget modstandsdygtighed i vores økonomier. Dybe og integrerede kapitalmarkeder, fremskridt med fuldførelsen af bankunionen og en effektiv ramme for bæredygtig finansiering er afgørende forudsætninger for at mobilisere den finansiering, der er nødvendig for den dobbelte omstilling. Som opfølgning på handlingsplanen for kapitalmarkedsunionen fra 2020 har Kommissionen fremsat alle de planlagte lovgivningsforslag. Hvis Europa-Parlamentet og Rådet hurtigt vedtager forslaget til retsakt om børsnotering og forslagene om at harmonisere visse aspekter af lovgivningen om virksomheders insolvens, lette grænseoverskridende skatteprocedurer og forbedre effektiviteten og modstandsdygtigheden af Unionens clearingmarkeder, vil det bidrage til at forbedre adgangen til finansiering, diversificere

⁵⁵ COM(2023) 336 final.

⁵⁶ COM(2023) 335 final.

finansieringskilderne for virksomheder, tackle strukturelle hindringer inden for grænseoverskridende finansielle tjenesteydelser og imødegå risici for EU's finansielle stabilitet. Samtidig med at Kommissionen udvikler rammen for bæredygtig finansiering, er den fortsat lydhør over for brugernes behov og har vedtaget en række foranstaltninger og initiativer for at mindske kompleksiteten, øge reglernes anvendelighed og støtte interessenterne i gennemførelsen af disse regler. Den har også taget skridt til at strømline rapporteringsforpligtelserne med henblik på at mindske den administrative byrde for virksomhederne.

3. Konklusion

Ruslands angrebskrig mod Ukraine har blotlagt det strategiske afhængighedsforhold og sårbarheder, herunder gennem forstyrrelser i forsyningskæden. EU har taget vigtige skridt til at håndtere disse på flere områder, herunder forsvar, energi, fødevarer, kritiske råstoffer, digitale teknologier og sundhed. EU har gjort fremskridt med hensyn til at fremme sin konkurrenceevne ved at bygge videre på sine aktiver, herunder en kvalificeret arbejdsstyrke, god infrastruktur, innovation, teknologi og et stærkt industri- og produktionsgrundlag. Grøn vækst og pålidelige digitale værktøjer er EU's styrke.

I en situation med modgang skal EU dog holde kursen og omstille sig til en mere modstandsdygtig, konkurrencedygtig og bæredygtig økonomi, der fremmer borgernes velfærd⁵⁷. Der er behov for en yderligere indsats for at opbygge et mere innovativt og sammenkoblet indre marked, bevare den interne samhørighed og fremme alliancer med en bred vifte af internationale partnere. Vi skal fortsat arbejde på at mindske risiciene og styrke Europas økonomiske og industrielle grundlag, samtidig med at vi beskytter dets økonomiske sikkerhed. I lyset af store økonomiske forvridninger er vi nødt til med fornyet beslutsomhed at tackle strategiske afhængighedsforhold og kritiske risici og aktivt fremme og håndhæve lige konkurrencevilkår på globalt plan. Vi skal være forberedt på både direkte og indirekte forsøg på at undergrave vores demokratiske processer. Stabilitet og modstandsdygtighed afhænger også af, at der findes langsigtede løsninger på de fælles udfordringer, som det europæiske samfund står over for i dag: den nye pagt om migration og asyl – der understøttes af øjeblikkelige operationelle tiltag – udgør en vigtig byggesten for at finde varige og troværdige løsninger på et område, hvor vi er nødt til at gøre fælles front.

For at gennemføre disse vigtige foranstaltninger har EU-budgettet udvist fleksibilitet med hensyn til at tilpasse sig den foranderlige virkelighed. Nu har vi imidlertid nået et punkt, hvor der er et presserende behov for målrettede justeringer, hvis FFR fortsat skal opfylde de vigtigste mål, f.eks. med hensyn til fortsat finansiell støtte til Ukraine, konkurrenceevne, migration og partnerskaber med vores nærmeste naboer. Kommissionen opfordrer derfor Europa-Parlamentet og Rådet til hurtigt at nå til enighed om de relevante forslag.

De nye sikkerhedsudfordringer, den stigende inflation og de investeringer, der er nødvendige for at gennemføre den grønne og den digitale omstilling, har også lagt ekstra pres på de nationale budgetter. Dette understreger behovet for hurtigt at nå til enighed om reformen af EU's ramme for økonomisk styring, idet det vil styrke holdbarheden af den

⁵⁷ COM(2023) 376 final, Strategisk fremsynsrapport for 2023: Bæredygtighed og menneskers trivsel i centrum af Europas åbne strategiske autonomi.

offentlige gæld og fremme bæredygtig og inklusiv vækst gennem investeringer og reformer og støtte borgernes velfærd og trivsel, navnlig de mest sårbare.

Den nye geopolitiske virkelighed kræver, at Unionen styrker sin kapacitet til at beskytte Unionens strategiske interesser og fungerer som en troværdig sikkerhedsgarant for vores borgere og vores partnere og dermed bidrager til den globale sikkerhed. Unionen skal stå sammen, når den står over for nye sikkerhedsmæssige udfordringer, samtidig med at forbindelserne med partnerlandene og dem, der deler vores bekymringer og interesser vedrørende specifikke spørgsmål, uddybes yderligere. Den fremtidige udvidelse af EU giver vigtige muligheder og danner grundlag for at opbygge varig fred i Europa.